

Соціально-психологічні підходи до профілактики кіберзлочинності

Плотнікова М.Ф.

кандидат економічних наук

доцент кафедри інноваційного підприємництва та інвестиційної діяльності
Житомирський національний агроекологічний університет

Порозінська Ю.П., Мусійчук Н.Ю.

студенти I курсу

факультет економіки та менеджменту

Житомирський національний агроекологічний університет

Поширення інформаційних технологій на всі сфери життя суспільства, залежність людства від автоматизованого задоволення власних потреб засобами автоматизованого адміністрування фактично виключає людину з кола суспільних зв'язків, призначаючи їй місце «гвинтика» у системі «машинного управління». Посилення інформаційно-кібернетичного навантаження особливо гостро позначається на молоді. Нездатність молодої людини фільтрувати інформаційні потоки, що її оточують, неготовність біологічної структури тіла адекватно реагувати на зростаючу кількість випромінювань, позначаються не лише на неспроможності знизити психологічне перевантаження й скеровувати власним життям у напрямі розвитку, але й просто не залишають часу для можливого реагування. Щоб зорієнтуватися в навколишньому світі, людина повинна виділити з єдиного потоку інформації те, що є необхідним для життєзабезпечення. Таким чином, будучи матеріальною системою, людина буде співорганізуватися з навколишнім світом і собі подібними. Для виконання свої функцій свідомість людини повинна виконувати як стратегічні, так і тактичні завдання. Тому питання стратегії повинні вирішуватись здібностями, вищими за рангом, аніж питання тактики. Важливо врахувати, що у даному процесі повинні приймати участь усі вісім елементів свідомості, що окреслені в соціоніці: реалії світу; існування об'єктів і явищ об'єктивного світу; їх просторове розташування; співвідношення існування об'єктів і явищ; механізм взаємодії матеріальних об'єктів; способи їх освоєння; енергетичні процеси, що відбуваються в об'єктивному світі; їх співвідношення.

Становлення та розвиток суспільства супроводжувалося накопиченням знань про психологію людини, її типи, особливості поведінки. Врахування індивідуально-психологічних властивостей людини у практиці формування засади правових та організаційних засад кібербезпеки дозволяє за допомогою надійних методів визначення індивідуально-психологічних особливостей людини (типу

індивідуальності) в виявляти схильність, психологічну готовність та механізми управління кіберзалежністю осіб. Соціоніка як наука, вивчаючи індивідуально-психологічних особливості, стійкі типи мислення та поведінки людини демонструє як за допомогою врахування взаємовпливів осіб одна на одну, врахування закономірностей енерго-інформаційного обміну між людьми дозволяє особистості творчо розкриватися та нейтралізувати негативні впливи кіберсередовища.

Виявлення психологічно більш вразливих типів, формування сприятливого клімату в родині, колективі допомагає уникати негативним наслідкам суспільно-інформаційного перевантаження, опанувати техніку безпеки стресу, гармонізувати відносини в сім'ї, на роботі, у колі знайомих, що особливо гостро позначається в кіберсередовищі. Іншою проблемою якого є дуалізм недорканості та постійного контролю: з одного боку при бажанні з'являтися інкогніто людина нехтує застережними засобами, а з іншого чітка ієрархічність та прозорість інформаційних систем дозволяє чітку ідентифікацію всіх учасників.

Прямою протилежністю кіберсередовищу є використання інтегрованої системи соціоніки як теорія управління, менеджменту людських спільнот, педагогіки, профорієнтації, профілактики негативних сімейних відносин, психогігієна праці, медицини, практика парламентаризму, дипломатії, політики, творчості і, водночас, орієнтації на повсякденне життя через її порівняльну простоту оволодіння. Розуміння того, що кожна особистість індивідуальна, неповторна, своєрідна, проте наділена рисами, як можуть бути притаманні. При такому навантаженні людина взаємодіє з оточуючим середовищем в оптимальному енергозберігаючому режимі. Це не означає, що людина не може виконувати інші завдання, – може, але в такому разі їй доведеться понести значні енергозатрати, що не може тривати безкінечно довго. Знання соціоніки є психологічною підготовкою для виконання вимог психогігієни. В загальному вигляді ці вимоги зводяться до створення і підтримки оптимальних умов функціонування психіки.

Децентралізація внутрішніх процесів управління в Україні визначила структурні трансформації у адміністративній ієрархії влади (загально державний, регіональний рівні та самоврядування в громадах) та сприяла посиленню вимог щодо кібербезпеки в силу збільшення масиву даних та посилення залежності учасників суспільних відносин від інформації, що надходить з глобальної мережі. Специфічний характер функцій, повноважень органів влади та управління визначають умови підготовки, прийняття та реалізації ними управлінських рішень. Сучасні механізми розвитку територій обумовлені посиленням ролі та діяльністю інших учасників суспільно-економічних процесів (міжнародних інституцій, агентів змін на території, окремих громадян та їх об'єднань тощо), [5, с. 420]. При цьому найвищих показників результативності управлінської діяльності досягають громади, де сформовано засади взаємодовіри, тісної співпраці органів державної влади, місцевого самоврядування, бізнесу та мешканців територій на основі інтегрованого динамічного об'єднання людино-машинних систем.

При визначенні стратегії розвитку сільських територій ОТГ слід виходити з того, що пріоритетним напрямком їх діяльності є багатофункціональний розвиток територій через гармонізацію взаємодій всіх рівнів. Як показали дослідження Міністерства аграрної політики та продовольства України і Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» (системи НААНУ), Житомирського національного агроекологічного університету механізмом відродження територіальних громад та забезпечення засад продовольчої, економічної, інформаційної та енергетичної безпеки є практична реалізація ідеї «Родова садиба» (на теренах України відроджено понад 100 населених пунктів (родових поселень), започаткованих на принципах родових садиб. Згідно проекту концепції Державної цільової програми «Родова садиба», яка тричі (при різних урядах) у 2009, 2014 та 2017 роках розглядалась Кабінетом Міністрів України і направлялась (за його дорученнями) на розгляд відповідним міністерствам, відомствам і НААНУ (Національній академії аграрних наук України) для розгляду і внесення пропозицій. Вказаний проект був підтриманий міністерствами і відомствами, а також аграрною наукою (НААНУ). З 2017 р. розвиток родових садиб вивчало Міністерство юстиції України, вбачаючи в цій ідеї механізм профілактики злочинності, в тому числі й в кіберпросторі, [3, с. 120]. Міністерства і відомства проводили відповідну інформаційно-роз'яснювальну роботу у вигляді громадських слухань, круглих столів, міжнародних науково-практичних конференцій, фестивалів на різних рівнях: сільрада, райдержадміністрація і райрада, облдержадміністрація та облрада, наукові установи, ВНЗ Вищі навчальні заклади). Розвитком процесу розуміння, державними органами управління найвищого рівня та наукою і освітою, надзвичайної важливості для держави, населення нашої країни, а також розвитку сільських територій стало затвердження Міністерством науки та освіти України двох навчальних програм для аграрних ВНЗ: «Планомірний розвиток сільських територій», «Родова садиба». Для вивчення цих навчальних програм був написаний і виданий навчальний посібник

«Родова садиба», рекомендований до друку Вченою радою Житомирського національного агроєкологічного університету у травні 2017 року [1–5].

Проектом концепції Державної цільової програми «Родова садиба» як, до речі, і проектом Закону України «Про родові садиби і родові поселення» (який вивчався в принципі ННЦ «Інститут аграрної економіки» у 2011 році і був підтриманий та досліджувався Національним університетом «Одеська юридична академія» (отримана позитивна оцінка) на предмет правильного формування даного законопроекту як юридичного документу) визначено, що кожен громадянин України має право, при бажанні, отримати 1 га землі для облаштування родової садиби. Безоплатно. В постійне або довічно успадковане користування (присутнє в попередньому Земельному кодексі). Без права продажу. З правом передачі лише в спадок.

Крім інформаційного очікуються й соціально-економічні та екологічні ефекти розвитку. [4, с. 160]. Активізація механізмів управління розвитком об'єднаних територіальних громад дозволить забезпечити вибір ефективних механізмів управління розвитком громад шляхом залученням приватних інвестицій, активізація активності підприємців, розвиток стратегічних сфер громад та підвищення їх конкурентоспроможності.

Таким чином, ставка на самоорганізацію розвитку сільських територій через поширення родових садиб та родових поселень, практику публічного управління через діяльність громадських організацій зареєстрованих на території, організацію виробничих процесів та забезпечення потреб населення через діяльність обслуговуючих кооперативів та споживчих товариств засвідчила досягнення соціально-еколого-економічного синергетичного ефекту у системній діяльності територіальних громад.

Література:

1. Nitsenko V., Nyenno I., Kryukova I., Kalyna T., Plotnikova M. Business Model For A Sea Commercial Port As A Way To Reach Sustainable Development Goals. Journal Of Security And Sustainability 2017. Issues. V 7, No 1, P. 155–166 URL [http://doi.org/10.9770/jssi.2017.6.4\(13\)](http://doi.org/10.9770/jssi.2017.6.4(13))
2. Plotnikova M. Conceptual Basis for Ukrainian Rural Development // Regional Formation and Development Studies. 2015. №3. P. 134–144.
3. Prysiazhniuk O., Buluy O., Plotnikova M. Cluster approach in administration of rural areas // Management Theory And Studies For Rural Business And Infrastructure Development. 2018. №40 (2). P. 118–127.
4. Кільницька О. С., Плотнікова М. Ф. Родові поселення як соціально-екологічні рушії конкурентоспроможності в агробізнесі // Економіка та підприємництво. 2017. № 39. С. 155–171.
5. Walker K. D., Plotnikova M. Ecological settlement as a self-government model in rural areas // Management Theory And Studies For Rural Business And Infrastructure Development. 2018. Vol. 40. No. 3: 416–423. Article DOI: <http://doi.org/10.15544/mts.2018.39>.